

mgr Bartłomiej Suchodolski

Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Organizowanie i wspieranie działalności kulturalnej przez jednostkę samorządu terytorialnego na przykładzie Miasta Lublin¹

Organizing and supporting cultural activities by local
government with the example of the City of Lublin

Streszczenie: Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Realizacja tego działania przybierać może postać organizowania lub wspierania takiej działalności. Samorządy organizują kulturę zwłaszcza poprzez powołane przez siebie instytucje kultury. Wspieranie działalności kulturalnej przyjmować może natomiast postać m.in. dotacji, nagród i stypendiów. Wszystkie te działania wymagają przeznaczenia na nie znacznych nakładów pieniężnych w budżecie jednostki samorządu terytorialnego. W niniejszym artykule organizowanie i wspieranie działalności kulturalnej zaprezentowane zostanie na przykładzie Miasta Lublin.

Słowa kluczowe: kultura, gmina, samorząd terytorialny, instytucja kultury, dotacja, nagroda, stypendium

Abstract: Conducting cultural activities is the compulsory task of local government. Implementation of this task may be realized by organizing and supporting such activities. Local governments organize cultural activities particularly through their subordinate institutions of culture. Supporting cultural activities can take the form of grants, awards and scholarships. To realize all these activities, the local government has to allocate an appropriate amount of money in the budget. This article presents the problem of organizing and supporting cultural activities with the example of the City of Lublin.

Keywords: culture, municipality, local government, cultural institution, grant, award, scholarship

Wstęp

Kultura przenika wszystkie sfery życia każdego człowieka, łącząc się z podstawowymi wartościami, takimi jak wolność, twórczość, prawda, dobro i piękno. Dostęp do niej jest jednym z niezwykłych praw człowieka². Kultura ma zasadniczy wpływ na jakość życia, ponieważ tworzy relacje społeczne i pomaga w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych. Kultura

¹ Konsultacja merytoryczna: mgr Iwona Matusiak, mgr Monika Gorgol, Wydział Kultury Urząd Miasta Lublin.

² *Strategia Rozwoju Kultury Lublina na lata 2013-2020*, Załącznik do uchwały nr 895/XXXV/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 18 listopada 2013 r., s. 3.

musi być stale rozwijana, aby każdy człowiek miał możliwość zaspokojenia potrzeby obcowania z nią. Swój wkład w rozwój kultury powinny mieć m.in. jednostki administracji samorządowej szczebla gminnego, czyli administracji najbliższej mieszkańcom lokalnej wspólnoty. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym.

Lublin jest miastem o blisko 1000-letniej historii. Dogodne położenie Lublina spowodowało, że już 700 lat temu stał się on centrum wymiany handlowej i kulturalnej między wschodem a zachodem Europy. Cechą charakterystyczną Lublina od początku jego istnienia była wielokulturowość społeczności miasta, wśród której znaczną grupę stanowiła ludność żydowska, dla której Lublin był ważnym ośrodkiem religijnym i kulturalnym. Aktualnie Lublin jest największym polskim miastem położonym po wschodniej stronie Wisły oraz stolicą województwa lubelskiego. Lublin jest gminą na prawach powiatu. Wykonuje zadania należące do właściwości gminy i powiatu oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, a także przyjęte na podstawie umów i porozumień. Lublin pełni rolę administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego centrum regionu. Jest jednym z największych i najprężniejszych ośrodków akademickich w kraju, w którym każdego roku kształci się blisko 100 tysięcy młodych ludzi. Rozrywkę zapewniają im działające w mieście teatry, galerie, kluby studenckie i kawiarnie artystyczne.

Lublin znany jest w Polsce i na świecie z wielu prestiżowych i ważnych wydarzeń artystycznych. Od lat odbywają się tu renomowane międzynarodowe wydarzenia kulturalne, festiwale teatralne, muzyczne oraz prezentujące sztukę współczesną, do których zaliczyć można m.in. Międzynarodowy Konkurs Młodych Skrzypków im. K. Lipińskiego i H. Wieniawskiego, Festiwal Tradycji i Awangardy Muzycznej „Kody”, Festiwal Open City – Miasto Otwarte, Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne, Międzynarodowy Festiwal „Konfrontacje Teatralne”, Noc Kultury, Carnaval Sztuk-Mistrzów, Słodko – Gorzki Festiwal Teatralny Sąsiedzi, Inne Brzmienia Art'n'Music Festival, , Festiwal „Solo życia”, Harmonie Starego Miasta, „Bruno4ever” - Dni Brunona Schulza oraz Studenckie Konfrontacje Filmowe. Organizowane w mieście koncerty, przedstawienia, happeningi, festiwale czy wystawy ożywiają ulice Lublina. Lubelska kultura jest autentyczna i oryginalna, gdyż wyrasta z lokalnego kontekstu, z różnorodności kultur i religii. Opiera się na silnym fundamencie dziedzictwa oraz uniwersalnych wartościach od wieków obecnych w kulturze polskiej i europejskiej. Niespotykane bogactwo życia artystycznego Lublina oraz wysoki poziom oferty kulturalnej sprawiły, że Miasto zdecydowało się ubiegać o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 r. Lublin, wraz z czterema innymi miastami został finalistą tego prestiżowego konkursu i, mimo że tytuł ostatecznie otrzymał Wrocław, potwierdził swoją pozycję jako jednego z najważniejszych ośrodków kulturalnych Polski³.

W 2013 roku Miasto Lublin przyjęło „Strategię rozwoju kultury Lublina na lata 2013-2020”. Zgodnie z wizją zapisaną w tym dokumencie „kultura jest źródłem wysokiej jakości życia w Lublinie”⁴. Misją Miasta jest „czynić kulturę wartościowym elementem życia mieszkańców Lublina i naturalną metodą budowania

³ *Księga Jakości Urzędu Miasta Lublin*, wydanie czwarte z dnia 7 sierpnia 2012 r., s. 4-5.

⁴ *Strategia Rozwoju Kultury Lublina na lata 2013-2020*, op. cit., s. 13.

ich kontaktów z otoczeniem”⁵. Głównym celem podejmowanych działań jest natomiast „tworzenie z mieszkańcami Lublina potencjału kultury i możliwości jego wykorzystania do kreatywnego, wielostronnego i zrównoważonego rozwoju w wymiarze osobistym i wspólnotowym”⁶. Dokument wyodrębnił również cztery priorytetowe obszary rozwoju kultury w Lublinie⁷:

1. Edukacja kulturalna i artystyczna;
2. Rozwój kultury w dzielnicach Lublina;
3. Wzmacnianie pozycji Lublina w Europie i na świecie;
4. Lublin 2017 – 700-lecie nadania Lublinowi miejskiego prawa magdeburgskiego.

Współczesna kultura powinna być interdyscyplinarna i łączyć się z wieloma innymi dziedzinami życia: przedsiębiorczością, nauką, edukacją, sportem, rekreacją, turystyką, a także tworzeniem przestrzeni publicznych. Tak właśnie rozumianą kulturę stara się organizować i wspierać Miasto Lublin poprzez powołanie instytucji kultury, stosowanie różnorodnych form finansowego wsparcia realizowanych projektów, wspieranie artystów oraz nagradzanie najwybitniejszych twórców.

Wydatki Miasta Lublin na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2012-2014

Jak widać w tabeli 1, wydatki na zadania własne w zakresie kultury realizowane bez udziału środków europejskich kształtowały się w analizowanych latach na podobnym poziomie i stanowiły znacznie ponad 2% całości wydatków Miasta. Rozkład wydatkowanych środków również w poszczególnych latach kształtował się na podobnym poziomie, jednakże w większości przypadków dały się zaobserwować wzrosty wydatkowanych kwot. Warta wyjaśnienia jest sytuacja z roku 2012, gdzie kwota przeznaczona na „Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby” była zdecydowanie niższa niż w dwóch kolejnych latach. Było to spowodowane umieszczeniem w tym roku dotacji dla Centrum Kultury w rozdziale 92113 – „Centra kultury i sztuki”. W kolejnych dwóch latach dotacja ta umieszczona już była w rozdziale 92109 – „Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby”.

Duże wahania w zakresie wydatkowanych kwot zauważyć można biorąc pod uwagę wydatki na zadania własne realizowane z udziałem środków europejskich. W takiej analizie zaobserwować można znaczące spadki kwot przeznaczanych na kulturę – zwłaszcza porównując wykonanie wydatków w 2012 i 2013 roku z budżetem na rok 2014. Jest to spowodowane pozyskaniem w 2012 i 2013 roku wielomilionowych kwot na realizację projektu „Renowacja klasztoru powiżytkowskiego na centrum działań artystycznych w Lublinie” oraz projekt „Rewaloryzacja Ogrodu Saskiego w Lublinie”. Dodatkowo w 2012 roku realizowana była ostatnia faza projektu „Renowacja Teatru Starego w Lublinie”.

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.*

⁷ *Ibid.*, s. 14.

Tabela 1. Wydatki Miasta Lublin na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2012-2014 (w zł)

Dział	Rozdział	Treść	Budżet na 2014 r.	Wykonanie wydatków w 2013 r.	Wykonanie wydatków w 2012 r.
Wydatki budżetu Miasta ogółem			2143494111	1865249645,17	1639924201,42
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego		50 739 772	68 376 080,83	69 897 431,19
	Procentowy udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w całości wydatków budżetu		2,37%	3,67%	4,26%
	Wydatki na zadania własne realizowane bez udziału środków europejskich		47 911 000	42 267 183,52	43 401 272,41
	Procentowy udział wydatków na zadania własne realizowane bez udziału środków europejskich w całości wydatków budżetu		2,24%	2,27%	2,65%
	92105	Pozostałe zadania w zakresie kultury	3 400 000	3 421 193,66	2 575 591,67
	92106	Teatry	3 400 000	3 267 000,00	3 379 000,00
	92109	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	25 341 000	21 860 290,83	9 649 920,00
	92110	Galerie i biura wystaw artystycznych	2 000 000	1 707 627,04	1 259 417,66
	92113	Centra kultury i sztuki	-	-	10 232 510,00
	92116	Biblioteki	12 470 000	11 277 327,63	11 998 980,19
	92120	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1 120 000	646 711,61	4 200 423,54
92195	Pozostała działalność	180 000	87 032,75	105 429,35	
Wydatki na zadania własne realizowane z udziałem środków europejskich		2 828 772	25 795 988,92	26 245 428,78	
Procentowy udział wydatków na zadania własne realizowane z udziałem środków europejskich w całości wydatków budżetu		0,13%	1,38%	1,6%	
92109	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	-	614 222,90	155 283,47	

92113	Centra kultury i sztuki	322 334	15 770 785,46	20 579 750,60
92120	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	-	8 099 649,90	5 429 636,35
92195	Pozostała działalność	2 506 438	1 311 330,66	80 758,36
Wydatki na zadania własne przekazane do realizacji innym jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie umów i porozumień		-	55 000,00	60 000,00
92116	Biblioteki	-	55 000,00	60 000,00
Wydatki na zadania realizowane na podstawie umów i porozumień z organami administracji rządowej i innymi podmiotami		-	56 000,00	39 750,00
92121	Wojewódzkie Urzędy Ochrony Zabytków	-	56 000,00	39 750,00
Wydatki na pomoc finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego		-	199 908,39	150 000,00
92195	Pozostała działalność	-	199 908,39	-
92105	Pozostałe zadania w zakresie kultury	-	-	150 000,00
Wydatki na zadania ustawowo zlecone gminie		-	2 000,00	980,00
92105	Pozostałe zadania w zakresie kultury	-	2 000,00	980,00

Źródło: Uchwała Nr 926/XXXVII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie uchwały budżetowej na 2014 rok; Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 74/3/2014 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 2013 rok; Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 76/3/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 27 marca 2013 roku w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 2012 rok.

W roku 2012 Miasto Lublin przekazało Gminie Głusk 60 000 zł, a w 2013 roku 55 000 zł na obsługę biblioteczną mieszkańców Lublina. W 2014 roku kwota taka nie została zaplanowana w budżecie, ponieważ uruchomiona została w dzielnicy Głusk filia Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego.

W latach 2012-2013 wydatkowane były również niewielkie kwoty na ochronę i opiekę nad zabytkami z terenu Gminy Lublin w ramach wydatków na zadania realizowane na podstawie umów i porozumień z organami administracji rządowej i innymi podmiotami, na pomoc finansową dla Samorządu Woje-

wództwa Lubelskiego oraz na realizację zadań w ramach „Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce”. Kwoty te nie były ujęte w pierwotnych uchwałach budżetowych.

Znaczącą pozycję wśród środków zapisanych w budżecie w dziale 921 – „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” stanowią środki przeznaczone na szeroko rozumiane organizowanie i wspieranie działalności kulturalnej, które przyjmować może postać:

- dotacji udzielanych w drodze otwartego konkursu ofert oraz z pominięciem otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki;
- dotacji dla instytucji kultury, dla których organizatorem jest Miasto Lublin;
- organizowania lub współorganizowania wydarzeń kulturalnych;
- dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury przyznawanych przez Prezydenta Miasta Lublin;
- stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury.

Dotacje udzielane w drodze otwartego konkursu ofert oraz z pominięciem otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki⁸

Każdego roku Prezydent Miasta Lublin ogłasza otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki. Podmiotami uprawnionymi do składania ofert konkursowych są prowadzące działalność w zakresie kultury i sztuki:

1. organizacje pozarządowe;
2. osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
3. stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
4. spółdzielnie socjalne;
5. spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Wszystkie podmioty ubiegające się o środki w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki muszą

⁸ Konkurs ofert na 2014 r. - treść ogłoszenia konkursowego, http://kultura.lublin.eu/wiadomosci,1,9897,Otwarty_konkurs_ofert_na_realizacj%C4%99_zada%C5%84_publicznych_z_zakresu_kultury_i_sztuki_w_roku_2014.html?locale=pl_PL, dostęp z dnia 15.08.2014 r.

prowadzić działalność statutową w dziedzinie objętej konkursem oraz muszą realizować zadania na rzecz mieszkańców Lublina.

W 2014 realizowane są trzy zadania publiczne „Tworzenie kolekcji sztuki współczesnej”, „Miasto kultury” z podzadaniem – „Obsługa miejskiego systemu informacji kulturalnych” i „Dzielnice kultury”.

Celem zadania „Tworzenie kolekcji sztuki współczesnej” jest tworzenie kolekcji sztuki współczesnej oraz udostępnianie zbiorów poprzez działalność wystawienniczą i edukacyjną. Realizacja zadania polega na kontynuacji tworzenia kolekcji sztuki współczesnej poprzez zakup lub wykonanie dzieł sztuki, prowadzenie dokumentacji naukowej związanej z kolekcją, prowadzenie ewidencji dzieł sztuki, przechowywanie, ochronę i konserwację dzieł sztuki, organizowanie wystaw, działania edukacyjne związane z nowo zakupionymi dziełami sztuki oraz promocję kolekcji.

Celem zadania „Miasto Kultury” jest podniesienie jakości życia mieszkańców Lublina poprzez zapewnienie dostępu do kultury szerokiego gronu odbiorców. Realizacja zadania polega na organizowaniu wysokiej jakości przedsięwzięć w zakresie tworzenia i upowszechniania kultury. W ramach zadania mogą być realizowane przedsięwzięcia o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim, regionalnym, miejskim.

Celem podzadania „Miasto kultury - Obsługa miejskiego systemu informacji kulturalnych” jest zapewnienie mieszkańcom Lublina dostępu do informacji kulturalnych. Realizacja zadania polega na współprowadzeniu portalu www.kultura.lublin.eu oraz tłumaczeniu wybranych informacji na język angielski i zamieszczaniu ich na angielskiej wersji strony.

Celem zadania „Dzielnice kultury” jest natomiast zwiększenie potencjału kulturalnego dzielnic Lublina oraz włączanie społeczności lokalnych w proces rozwoju miasta poprzez kulturę. W ramach zadania mogą być realizowane przedsięwzięcia o zasięgu lokalnym, które obejmują:

- realizację działań z zakresu edukacji kulturalnej;
- działania integrujące mieszkańców, aktywizujące i włączające ich w czynne uczestnictwo w kulturze;
- wzbogacanie oferty wydarzeń artystycznych i kulturalnych prezentowanych w dzielnicach.

W szczególnych przypadkach uprawnione podmioty mogą ubiegać się także o dotację z pominięciem otwartego konkursu ofert. W takim przypadku Miasto Lublin może zlecić takim podmiotom realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, jeśli spełnia ono łącznie następujące warunki⁹:

- wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000 zł;
- zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni.

Łączna kwota środków finansowych przekazanych przez Miasto Lublin tej samej organizacji z pominięciem otwartego konkursu ofert, w danym roku

⁹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873, art. 19a.

kalendaryzowym nie może przekroczyć kwoty 20 000 zł. Natomiast wysokość środków finansowych przyznanych przez gminę w ten sposób, nie może przekroczyć 20% dotacji planowanych w roku budżetowym na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i uprawnione podmioty¹⁰.

W 2014 roku na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki zaplanowano w budżecie Miasta kwotę 2 720 000 zł, w tym:

- Miasto Kultury: 1 820 000 zł;
- Dzielnice Kultury: 800 000 zł;
- Tworzenie kolekcji sztuki współczesnej: 100 000 zł.

W 2013 roku Miasto Lublin przeznaczyło na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki, kwotę 2 795 577,56 zł¹¹:

- Miasto Kultury: 2 054 439,17 zł;
- Tworzenie kolekcji sztuki współczesnej: 50 000,00 zł;
- Kultura w dzielnicach: 591 138,39 zł;
- Pomysł na kulturę: 100 000,00 zł;

W 2012 roku Miasto Lublin przeznaczyło natomiast na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki, kwotę 1 728 917,68 zł zgodnie z poniższym zestawieniem¹²:

- Miasto Kultury: 1 244 867,68 zł;
- Tworzenie kolekcji sztuki współczesnej: 80 000,00 zł;
- Kultura w dzielnicach: 309 050,00 zł;
- Pomysł na kulturę: 95 000,00 zł;

Jak widać w roku 2013 nastąpił znaczący wzrost kwoty przeznaczonej na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i sztuki w stosunku do roku 2012. Kwota zaplanowana w budżecie na ten cel 2014 roku jest natomiast zbliżona do kwoty, która została wydatkowana w 2013 roku.

Dotacje dla instytucji kultury powołanych przez Miasto Lublin

Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym¹³. Instytucje kultury działają na podstawie aktu o ich utworzeniu oraz statutu nadanego przez organizatora¹⁴. Organizator wydając akt o utworzeniu instytucji kultury określa w nim jej przedmiot działania, nazwę i siedzibę, a także określa czy dana instytucja kultury jest instytucją artystyczną. Instytucjami artystycznymi są instytucje kultury powołane do prowadzenia działalności artystycznej w dziedzinie teatru, muzyki, tańca, z udziałem twórców i wykonawców, w szczególności: teatry, filharmonie, opery, operetki, orkiestry symfoniczne i kameralne, zespoły pieśni i tańca oraz zespoły

¹⁰ Ibid.

¹¹ *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2013 rok*, <http://bip.lublin.eu/bip/um/index.php?t=200&id=210184>, dostęp z dnia 11.08.2014 r.

¹² *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2012 rok*, <http://bip.lublin.eu/bip/um/index.php?t=200&id=185707>, dostęp z dnia 11.08.2014 r.

¹³ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz.U. 1991 Nr 114 poz. 493, art. 9.

¹⁴ Ibid., art. 13.

chóralne¹⁵. Organizator zapewnia instytucji kultury środki niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia działalności kulturalnej oraz do utrzymania obiektu, w którym ta działalność jest prowadzona¹⁶. Instytucje kultury, dla których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego, mogą również otrzymywać dotacje celowe na zadania objęte mecenatem państwa, w tym dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego¹⁷.

Tabela 2. Dotacje bez udziału środków europejskich dla instytucji kultury powołanych przez Miasto Lublin w latach 2012-2014 (w zł)

Institucje kultury	Budżet na 2014 rok	Wykonanie w 2013 roku	Wykonanie w 2012 roku
Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice”	1 200 000	990 200,00	790 320,00
Dzielnicowy Dom Kultury „Węglin”	900 000	791 200,00	639 000,00
Centrum Kultury w Lublinie	9 500 000	7 969 024,19	10 187 000,00
Galeria Labirynt	2 000 000	1 328 993,26	1 259 417,66
Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie	12 470 000	11 277 327,63	11 998 980,19
Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN”	3 500 000	2 858 636,64	2 458 600,00
Teatr im. H.Ch. Andersena w Lublinie	3 400 000	3 267 000,00	3 379 000,00
Zespół Pieśni i Tańca „Lublin” im. Wandy Kaniorowej	1 691 000	1 684 600,00	1 685 200,00
Ośrodek Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”	1 650 000	1 445 500,00	1 460 800,00
Teatr Stary w Lublinie	2 400 000	1 988 130,00	2 016 000,00
Warsztaty Kultury w Lublinie	4 500 000	4 133 000,00	600 000,00

Zródło: Uchwała Nr 926/XXXVI/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie uchwały budżetowej na 2014 rok; Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 74/3/2014 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 2013 rok; Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 76/3/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 27 marca 2013 roku w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 2012 rok.

¹⁵ *Ibid.*, art. 11.

¹⁶ *Ibid.*, art. 12.

¹⁷ *Ibid.*, art. 9.

W Lublinie działa 11 instytucji kultury powołanych przez Miasto Lublin¹⁸:

1. Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice”;
2. Dzielnicowy Dom Kultury „Węglin”;
3. Centrum Kultury w Lublinie;
4. Galeria Labirynt;
5. Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie;
6. Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN”;
7. Teatr im. H. Ch. Andersena w Lublinie;
8. Zespół Pieśni i Tańca „Lublin” im. Wandy Kaniorowej;
9. Ośrodek Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”;
10. Teatr Stary w Lublinie;
11. Warsztaty Kultury w Lublinie.

Jak wynika z tabeli 2, kwoty przekazywane w formie dotacji poszczególnym instytucjom kultury wzrastają z roku na rok. Dotacje te stanowią nawet 90% wszystkich środków wydatkowanych przez Miasto na kulturę (bez środków europejskich).

Organizacja i współorganizacja wydarzeń kulturalnych

Jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować zadania własne w zakresie kultury również poprzez organizację lub współorganizację wydarzeń kulturalnych. Miasto Lublin na wniosek zainteresowanego podmiotu może wesprzeć finansowo przedsięwzięcie kulturalne. W takim przypadku Miasto otrzymuje miano współorganizatora danego przedsięwzięcia kulturalnego. Przedsięwzięcie takie musi mieć na celu zaspokojenie potrzeb lokalnej wspólnoty. Miasto Lublin nie może jednak wspierać podmiotów gospodarczych działających w celu osiągnięcia zysku, który nie służy realizacji celów statutowych oraz działań, które otrzymały już dofinansowanie w innym trybie z budżetu gminy.

Nagrody przyznawane przez Prezydenta Miasta Lublin

W celu uhonorowania najwybitniejszych artystów i tym samym wspierania działalności kulturalnej Prezydent Miasta Lublin przyznaje¹⁹:

- Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin;
- Nagrodę Miasta Lublin za Upowszechnianie Kultury;
- Nagrodę Miasta Lublin za Całokształt Działalności;
- Nagrody Okolicznościowe.

Nagroda Artystyczna Miasta Lublin przyznawana jest osobom fizycznym lub prawnym oraz innym podmiotom, w tym także grupom nieformalnym, na podstawie oceny osiągnięć o istotnym znaczeniu, za wybitne dokonania w dziedzinie twórczości artystycznej powstałe w okresie minionego roku kalendarzowego,

¹⁸ <http://bip.lublin.eu/bip/um/index.php?t=200&fid=926>, dostęp z dnia 12.08.2014 r.

¹⁹ Uchwała Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury, § 1.

w szczególności w takich dziedzinach sztuki jak: film, literatura, muzyka, sztuki wizualne, taniec, teatr²⁰.

Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin może otrzymać kandydat, którego działalność w dziedzinie twórczości artystycznej w znaczący sposób wiąże się z Lublinem lub sprawia, że Lublin jest rozpoznawalny w kraju lub za granicą. Laureat Nagrody Artystycznej Miasta Lublin otrzymuje nagrodę finansową i dyplom²¹.

Nagroda Miasta Lublin za Upowszechnianie Kultury przyznawana jest animatorom i menedżerom kultury będącym osobami fizycznymi, prawnymi lub innymi podmiotami, w tym także grupami nieformalnymi, na podstawie oceny działalności, za znaczące osiągnięcia powstałe w okresie minionego roku kalendarzowego w zakresie upowszechniania kultury, w tym w szczególności dotyczące: animacji i organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacji kulturalnej i artystycznej, wspomagania artystycznej twórczości amatorskiej, popularyzacji różnorodnych dziedzin kultury i sztuki²².

Nagrodę Miasta Lublin za Upowszechnianie Kultury może otrzymać kandydat, którego działalność w dziedzinie twórczości artystycznej w znaczący sposób wiąże się z Lublinem lub sprawia, że Lublin jest rozpoznawalny w kraju lub za granicą. Laureat Nagrody Miasta Lublin za Upowszechnianie Kultury otrzymuje nagrodę finansową i dyplom²³.

Nagroda Miasta Lublin za Całokształt Działalności przyznawana jest wyłącznie osobom fizycznym za co najmniej dwudziestoletnią działalność twórczą, artystyczną lub w zakresie upowszechniania kultury na podstawie oceny całokształtu osiągnięć o istotnym znaczeniu, w uznaniu wybitnych dokonań w obszarze kultury i sztuki²⁴.

Nagrodę Miasta Lublin za Całokształt Działalności może otrzymać osoba, której działalność w dziedzinie twórczości artystycznej lub w zakresie upowszechniania kultury w znaczący sposób wiąże się z Lublinem lub sprawia, że Lublin jest rozpoznawalny w kraju lub za granicą. Laureat Nagrody Miasta Lublin za Całokształt Działalności otrzymuje nagrodę finansową, statuetkę i dyplom²⁵.

Nagrody Okolicznościowe mogą być przyznawane osobom fizycznym lub prawnym, a także innym podmiotom, w tym grupom nieformalnym na podstawie oceny działalności lub osiągnięć o istotnym znaczeniu, za dokonania w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury lub z okazji jubileuszu działalności twórczej, artystycznej lub jubileuszu działalności w zakresie upowszechniania kultury. Laureat Nagrody Okolicznościowej otrzymuje nagrodę finansową i dyplom²⁶.

Prezydent Miasta Lublin przyznaje również nagrodę niepieniężną – Nagrodę Miasta Lublin dla Mecenasa Kultury. Może ją otrzymać osoba fizyczna lub prawna za wspieranie finansowe lub pozafinansowe przedsięwzięć kulturalnych, twórczości artystycznej oraz innych działań w zakresie kultury i sztuki

²⁰ *Ibid.*, § 5.

²¹ *Ibid.*, § 6.

²² *Ibid.*, § 7.

²³ *Ibid.*, § 8.

²⁴ *Ibid.*, § 9.

²⁵ *Ibid.*, § 10.

²⁶ *Ibid.*, § 11.

w minionym roku kalendarzowym. Laureat Nagrody Miasta Lublin dla Mecenasa Kultury otrzymuje statuetkę oraz dyplom²⁷.

Rysunek 1. Statuetka dla zdobywcy Nagrody Miasta Lublin za Całokształt Działalności, projekt i wykonanie prof. Adam Myjak

Źródło: <http://kultura.lublin.eu/>

Omówione powyżej rodzaje nagród oraz zasady ich przyznawania obowiązują od 2013 roku. Łączna pula nagród przyznanych w 2013 roku wyniosła 160 000 zł. Na kwotę tą złożyło się²⁸:

- 36 nagród okolicznościowych za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury oraz z okazji jubileuszy działalności (35 nagród po 2.000 zł i 1 nagroda w wysokości 10.000 zł);
- Nagroda Artystyczna Miasta Lublin za 2012 rok w wysokości 25.000 zł;
- Nagroda Miasta Lublin za Upowszechnianie Kultury w 2012 r. w wysokości 25.000 zł;
- Nagroda Miasta Lublin za Całokształt Działalności w wysokości 30.000 zł.

W 2012 roku również przyznane zostały nagrody w dziedzinie kultury. Obowiązująca wówczas uchwała stosowała jednak inne nazwy nagród. Łączna pula nagród przyznanych w 2012 roku wyniosła 170 000 zł. Na kwotę tę złożyło się²⁹:

²⁷ *Ibid.*, § 12.

²⁸ *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2013 rok, op. cit.*

²⁹ *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2012 rok, op. cit.*

- 45 nagród za osiągnięcia w dziedzinie artystycznej, każda w wysokości 2 000 zł;
- Nagroda Miasta Lublin za całokształt osiągnięć w dziedzinie kultury i sztuki w wysokości 30 000 zł;
- Nagroda Artystyczna Miasta Lublin za 2011 rok w kwocie 25 000 zł;
- Nagroda Miasta Lublin za upowszechnianie kultury w 2011 roku w kwocie 25 000 zł.

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury

Jednostki samorządu terytorialnego, mogą przyznawać stypendia osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury oraz opieką nad zabytkami³⁰.

Mając na uwadze wspieranie rozwoju umiejętności artystycznych oraz upowszechnianie kultury, Miasto Lublin ustanowiło stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury³¹. Stypendium to polega na przyznaniu środków finansowych osobie fizycznej³²:

- na realizację na rzecz Lublina projektu artystycznego;
- na realizację na rzecz Lublina projektu z zakresu upowszechnia kultury;
- za osiągnięcie artystyczne o randze międzynarodowej lub ogólnopolskiej.

Stypendium na realizację na rzecz Lublina projektu artystycznego może zostać przyznane osobie, która mieszka lub przebywa na terenie Lublina przez okres realizacji programu stypendialnego albo przedmiot jej programu stypendialnego jest związany z Lublinem oraz zajmuje się twórczością artystyczną w szczególności w takich dziedzinach sztuki jak: film, literatura, muzyka, sztuki wizualne, w tym m.in.: malarstwo, rzeźba, grafika, rysunek, fotografia, multimedia, instalacja, taniec, teatru³³.

Stypendium na realizację na rzecz Lublina projektu z zakresu upowszechnia kultury może zostać przyznane osobie, która mieszka lub przebywa na terenie Lublina przez okres realizacji programu stypendialnego albo przedmiot jej programu stypendialnego jest związany z Lublinem oraz zajmuje się upowszechnianiem kultury, w tym w szczególności: kształtuje upodobania oraz zainteresowania kulturalne i artystyczne różnych grup społecznych, wspomaga artystyczną twórczość amatorską, organizuje wydarzenia kulturalne, zajmuje się edukacją kulturalną lub prowadzi zajęcia z amatorskimi zespołami artystycznymi³⁴.

³⁰ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, *op. cit.*, art. 7b.

³¹ Uchwała Nr 746/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury oraz ich wysokości, § 1.

³² Regulamin przyznawania stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury, Załącznik do uchwały nr 746/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r., § 1.

³³ *Ibid.*, § 3.

³⁴ *Ibid.*, § 4.

Stypendium za osiągnięcie artystyczne o randze międzynarodowej lub ogólnopolskiej może być przyznane osobie fizycznej, która w dniu złożenia wniosku o stypendium nie ukończyła 30 roku życia, mieszka, pracuje lub pobiera naukę na terenie Lublina, jest laureatem międzynarodowego lub ogólnokrajowego konkursu albo pleneru artystycznego o charakterze konkursowym³⁵.

Stypendia mogą być wypłacane w miesięcznych transzach lub jednorazowo w ramach środków przeznaczonych na ten cel w uchwale budżetowej. Miesięczną wysokość stypendium na realizację na rzecz Lublina projektu artystycznego lub projektu z zakresu upowszechnia kultury ustala się od kwoty 400 zł do kwoty 1.400 zł. Jednorazowe stypendium za osiągnięcie artystyczne o randze międzynarodowej lub ogólnopolskiej ustala się od kwoty 500 zł do kwoty 1.000 zł³⁶.

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury przyznawane są w Lublinie od 2013 roku. W 2013 roku Prezydent Miasta Lublin przyznał stypendia 16 osobom, w tym³⁷:

- 4 stypendia na realizację na rzecz Lublina projektu artystycznego na łączną kwotę 23 900 zł;
- 1 stypendium na realizację na rzecz Lublina projektu z zakresu upowszechnia kultury na kwotę 3 100 zł;
- 11 stypendiów za osiągnięcie artystyczne o randze międzynarodowej lub ogólnopolskiej na łączną kwotę 9 300 zł.

Do 2012 roku Miasto Lublin przyznawało stypendia dla młodzieży szkół artystycznych. Łączna kwota przeznaczona na ten cel w 2012 roku wyniosła 43 900 zł³⁸.

Zakończenie

Jednostki samorządu terytorialnego są zobligowane do organizowania i wspierania działalności kulturalnej, ponieważ prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Organizowanie i wspieranie działalności kulturalnej zazwyczaj przybiera postać transferów pieniężnych na rzecz różnych podmiotów. Organizowanie kultury odbywa się przede wszystkim poprzez samorządowe instytucje kultury. Przykładowo Miasto Lublin powołało 11 instytucji kultury, którym przekazuje w formie dotacji ok. 90% wszystkich środków przeznaczonych na kulturę. Wspieranie działalności kulturalnej może natomiast przybierać postać m.in. dotacji przyznawanych w drodze otwartego konkursu ofert, nagród dla wybitnych twórców i animatorów kultury oraz stypendiów artystycznych. Jak wskazano w artykule, Miasto Lublin przykłada duże znaczenie do organizowania i wspierania działalności kulturalnej, więc na ten cel przeznaczają każdego roku ponad 2,2% swojego budżetu (nie uwzględniając środków europejskich). W otwartym konkursie ofert uprawnione podmioty mogą ubiegać się o dotacje w łącznej kwocie niemal 3 milionów złotych. Poprzez przyznawanie nagród i stypendiów Miasto Lublin wyróżnia najwybitniejszych lubelskich artystów

³⁵ *Ibid.*, § 5.

³⁶ *Ibid.*, § 13.

³⁷ *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2013 rok, op. cit.*

³⁸ *Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2012 rok, op. cit.*

i animatorów kultury oraz zachęca ich do realizowania nowatorskich projektów kulturalnych.

Każdy człowiek odczuwa potrzebę obcowania z szeroko rozumianą kulturą. Zadaniem jednostek samorządu terytorialnego jest zaspokajanie potrzeb członków lokalnej wspólnoty, w tym także potrzeb kulturalnych. Patrząc na szeroką ofertę imprez kulturalnych organizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz dotowanych przez Miasto Lublin, jak również na osiągnięcia lubelskich artystów uznać można, że lubelski samorząd wywiązuje się ze swoich zadań w tym zakresie w sposób wzorowy.

Bibliografia

- <http://bip.lublin.eu/bip/um/index.php?t=200&fid=926>, dostęp z dnia 12.08.2014 r.
- http://kultura.lublin.eu/projekty,1,1258,Nagrody_Prezzydenta_Miasta_Lublin_w_zdziedzinie_kultury.html?locale=pl_PL, dostęp z dnia 12.08.2014 r.
- Konkurs ofert na 2014 r. - treść ogłoszenia konkursowego http://kultura.lublin.eu/wiadomosci,1,9897,Otwarty_konkurs_ofert_na_realizacje_C4%99_zada%C5%84_publicznych_z_zakresu_kultury_i_sztuki_w_roku_2014.html?locale=pl_PL, dostęp z dnia 15.08.2014 r.
- Księga Jakości Urzędu Miasta Lublin*, wydanie czwarte z dnia 7 sierpnia 2012 r.
- Regulamin przyznawania stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury*, Załącznik do uchwały nr 746/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2012 rok*, <http://bip.lublin.eu/bip/um/index.php?t=200&id=185707>, dostęp z dnia 11.08.2014 r.
- Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Lublin za 2013 rok*, <http://bip.lublin.eu/bip/um/index.php?t=200&id=210184>, dostęp z dnia 11.08.2014 r.
- Strategia Rozwoju Kultury Lublina na lata 2013-2020*, Załącznik do uchwały nr 895/XXXV/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 18 listopada 2013 r.
- Uchwała Nr 745/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury.
- Uchwała Nr 746/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną i upowszechnianiem kultury oraz ich wysokości.
- Uchwała Nr 926/XXXVI/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie uchwały budżetowej na 2014 rok.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873.
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Dz.U. 1991 Nr 114 poz. 493.

Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 74/3/2014 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 2013 rok.

Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 76/3/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 27 marca 2013 roku w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu miasta za 2012 rok.